

ПРО ГРОМАДЯН ТА БІЗНЕС СПІЛЬНОТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID – 19 ТА КАРАНТИНУ

Ставимо за мету проаналізувати пакети законодавчих змін, спрямовані підтримати українців та їхній бізнес під час протидії розповсюдженню коронавірусу. Необхідно з'ясувати, що робить держава для підтримки малого, середнього, макробізнесу; які заходи підтримки вже проголосовані парламентом і над чим ще працюють.

17 березня 2020 року Прийнято Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID-19)» [1] (надалі – Закон). Законом передбачено створення правового підґрунтя для оперативного здійснення державою комплексу невідкладних заходів для попередження та лікування коронавірусної хвороби (COVID-19), зокрема: 1) проведення закупівлі товарів, робіт та послуг необхідних для цієї мети без застосування процедур, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі»; 2) стовідсоткову попередню оплату за такі товари, роботи та послуги; 3) звільнення від сплати ввізного мита та ПДВ лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання, призначених для запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID-19); 4) контроль з боку Кабінету Міністрів України за цінами на лікарські засоби, товари медичного призначення та соціально значущі товари [2].

Згідно із Законом запроваджується комплекс правових норм, спрямованих на захист прав фізичних та юридичних осіб під час карантину та обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19), а саме:

1) можливість роботи вдома для працівників, державних службовців та службовців органів місцевого самоврядування та надання за їх згодою відпустки;

2) надання права власникам змінюватися режими роботи органів, закладів, підприємств, установ, організацій, зокрема, щодо прийому та обслуговування фізичних та юридичних осіб з обов'язковим інформуванням населення про це через веб-сайти та інші комунікаційні засоби;

3) заборона на скасування дії довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи (на період карантину та на 30 днів після його відміни);

4) заборона на притягнення до адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства, які не змогли виїхати за межі України або не змогли звернутися до територіальних органів/підрозділів Державної міграційної служби України із заявою про продовження строку перебування на території України, у зв'язку із введенням карантинних заходів;

5) віднесення юридичного факту введення карантину до форс-мажорних обставин;

6) продовження строків отримання та надання адміністративних та інших послуг;

7) низка заходів, спрямована на захист прав та інтересів внутрішньо переміщених осіб, недопущення припинення надання житлових субсидій, реєстрації безробітних тощо;

8) заборона на проведення органами державного нагляду (контролю) планових заходів із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності [2].

Законом доручено Уряду у тижневий термін встановити додаткові доплати до заробітної плати медичним та іншим працівникам, які безпосередньо зайняті на роботах з ліквідації захворювання серед людей на коронавірусну хворобу (COVID-19) у розмірі до 200 відсотків заробітної плати на період здійснення заходів щодо запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID-19), до завершення виконання цих заходів, а також доплат окремих категоріям працівників, які забезпечують основні сфери життєдіяльності.

Відповідно до Закону встановлено адміністративну відповідальність за самовільне залишення місця обсервації (карантину) особою, яка може бути інфікована коронавірусною хворобою COVID-19, а також підвищено кримінальну відповідальність за порушення санітарних правил і норм щодо запобігання інфекційним захворюванням, а також встановлено адміністративну відповідальність за неоприлюднення інформації про проведені відповідно до цього закону публічні закупівлі [2].

30 березня 2020 року Верховна Рада України прийняла законопроект № 3275, другий пакет законодавчих змін, спрямований підтримати громадян, бізнес та економіку держави [3].

«Безумовно, нинішній пріоритет - це підтримка і збереження бізнесу. Ми намагаємося, щоб обмежувальні заходи не зашкодили промисловості і щоб

максимальна кількість підприємств могла й надалі працювати. Також важливими є рішення щодо підтримки тих, хто може втратити роботу», - прокоментував прийняття законопроекту № 3275 Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Ігор Петрашко [4].

Серед всіх ініціатив безпосередньо для малого та середнього бізнесу цим законопроектом передбачено:

1) спрощення оформлення дистанційної роботи та впровадження гнучкого режиму робочого часу;

2) зняття обмеження на отримання лише однієї якоїсь державної підтримки для розвитку малого/середнього бізнесу (надалі – МСБ);

3) на час саме цього карантину введення поняття часткового безробіття для МСБ. Підтримка для виплат працівникам надаватиметься при збереженні за ними робочих місць. Розмір допомоги - до 1 мінімальної зарплати. Вартість ініціативи орієнтовно 5 млрд грн.;

4) проекти регуляторних актів спрямованих на спрощення вимог до діяльності бізнесу в умовах карантину органами влади можуть прийматись навіть за 1 день, а не за 30;

5) продовжено мораторій на проведення планових неподаткових перевірок до 30 червня [4].

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» від 30.03.2020 року № 540-IX внесено зміни до Податкового кодексу України, Кодексу законів України про працю, законів України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

До вищезазначених змін, які ми ще не розглянули, належать: 1) збільшення граничного обсягу доходу для платників єдиного податку 1-3 груп (1, 5, 7 млн. грн. відповідно); 2) звільнення від оподаткування ПДВ операцій з ввезення на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів, медичного обладнання, перелік яких визначено КМУ; 3) Плата за землю та податок на нерухоме майно не нараховується та не сплачується лише за березень 2020 року. Також відтерміновано сплату даних податків на один місяць – за квітень 2020 року строк сплати спливає 30 червня 2020 р., без нарахування пені та штрафних санкцій за порушення термінів сплати податкових зобов'язань; 4) на період до 31 травня 2020 року не застосовуватимуться штрафні санкції за несвоєчасну сплату єдиного внеску та

несвоєчасне подання звітності. Продовжено до 31 травня 2020 року термін, за який не нараховується пеня, а нарахована пеня за ці періоди підлягає списанню.

На платформі SheExports, створеної для економічного розширення можливостей жінок, між Наталією Микольською, співзасновницею програми SheExports, заступницею Міністра економічного розвитку і торгівлі – Торгової представниці України (2015-2018) та Юлією Клименко, Народною депутаткою Верховної Ради IX скликання, політична партія «Голос», відбувся діалог щодо роботи держави для підтримки малого і середнього бізнесу в умовах пандемії і карантину [5]. Народна депутатка та громадська діячка, зокрема, обговорили прийняті антикризові законопроекти; законопроекти, які на разі в розробці; шляхи подання секторальної інформації та переліку нагальних економічних проблем Урядові.

Юлія Клименко зазначила, що зараз необхідно напрацювати третій пакет законодавчих ініціатив на рівні виконавчої влади і Національного банку України; отримати від парламенту новий збалансований бюджет, який покриває інфраструктурні проекти, локальні програми, створення нових робочих місць. На думку народної депутатки, Уряд повинен розробити і затвердити програму виходу з кризи, обдумати, як запустити підприємства, щоб люди були в безпеці; розглянути можливість послаблення карантину для певної бізнес спільноти; запровадити програму «Доступні кредити 5-7-9%», якими держава компенсує підприємцю частину кредитного навантаження, в цілому розглядати карантин, як гнучкий та раціональний.

В свою чергу, Наталія Микольська, відстоюючи інтереси жіночого підприємництва, наголосила, що найбільше від кризи постраждав макробізнес та сервісний бізнес. З метою його захисту запропонувала передбачити квоту в діючих програмах для жіночого бізнесу, спростити регулювання і відмінити бюрократію, налагодити співпрацю з органами місцевої влади для підтримки малого та середнього бізнесу.

Таким чином, розглянувши ключові законодавчі зміни, спрямовані на захист прав фізичних та юридичних осіб під час карантину, можемо константувати, що влада приймає рішення, спрямовані на безпеку громадян та підтримку бізнес спільноти, хоча критики не уникнути.

З метою протистояння економічній кризі, станом на сьогодні Україні необхідно налагодити зовнішньополітичну діяльність з офіційними міжнародними кредиторами; відновити співпрацю з Міжнародним валютним фондом; фінансово та податково підтримувати бізнес (зокрема, шляхом

надання дешевих, довгих кредитних коштів); максимально дерегулювати бізнес.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню корона вірусної хвороби (COVID -19) Закон України від 17 березня 2020 року № 530-IX. Офіційний вісник України 2020 р., № 26, стор. 26, стаття 955, код акта 98950/2020.

2. Див.: Прийнято Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID-19)» від 17.03.2020 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://rada.gov.ua/news/Novyny/191055.html>

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19) Закон України від 30 березня 2020 року № 540-IX. Голос України від 02.04.2020 — № 62.

4. Див.: ВРУ підтримала пакет змін для підтримки громадян, бізнесу та економіки держави від 30.03.2020 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=dad570f3-7263-4f0d-af00-30288dde95eb&title=VruPidtrimalaPaketZminDliaPidtrimkiGromadian-BiznesuTaEkonomikiDerzhavi>.

5. Див.: онлайн-діалог бізнесу та влади з Юлією Клименко від 02.04.2020 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://sheexports.org/#news>.